herpy

PILGIFTSGRODOR

Lovely Poison Frog

Phyllobates lugubris

Phyllobates lugubris är en liten, svart pilgiftsgroda på 19-24 mm med två gula, gyllene eller orange ränder längs ryggen. Den lever på skogsbotten i låglandsregnskogen på Centralamerikas karibiska sida, från Nicaragua till Panama. Den ses då och då i handeln, men det finns bara lite kunskap om skötseln.

Familj: Dendrobatidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**19-24 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-3 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**7-21**
Larvtid	**45-80 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Färdigfoder**
Yngelvård	**Vaktar äggen och bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phyllobates lugubris är en liten, kompakt pilgiftsgroda. Hanarna är 19-21 mm, honorna 21-24 mm, så honan är störst. Grundfärgen är svart med två ränder längs ryggen från nosen till bakbenen. Ränderna är vanligen ljusgula, guldfärgade eller orange. Benen är ofta marmorerade i gult eller grönaktigt gult, och buken är så tätt marmorerad med svart att den ser nästan helt svart ut.

Arten ansågs tidigare omfatta grodorna på Stillahavssidan av Costa Rica och Panama. De hör nu till *Phyllobates vittatus*, som är en nära släkting. De två arterna utgör tillsammans *P. lugubris*-gruppen i släktet, medan *Phyllobates terribilis*, *Phyllobates bicolor* och *Phyllobates aurotaenia* hör till *P. bicolor*-gruppen.

Hudgiftet är svagt. Släktets colombianska arter är bland de giftigaste grodorna i världen, men *P. lugubris* tar bara upp lite gift från sin föda, trots att den äter samma myror och kvalster som andra pilgiftsgrodor. Huden innehåller låga mängder av få alkaloider, och batrachotoxin har inte hittats hos arten. Giftämnena kommer från födan i naturen, och uppfödda djur har inga. Tvätta ändå händerna efter kontakt med djur från naturen.

Det finns bara lite kunskap om arten i fångenskap. Storlekarna i rutan är uppmätta på vilda djur; livslängd, antal ägg och larvtid är lånade från *P. vittatus* och är ungefärliga.

Utbredning och livsmiljö

Phyllobates lugubris lever på Centralamerikas karibiska sida, från sydöstra Nicaragua genom Costa Ricas karibiska låglandet till nordvästra Panama, där den bland annat finns i provinsen Bocas del Toro. Det finns ett enstaka fynd strax väster om Panamakanalen.

Arten förekommer från 10 m till omkring 600 m över havet. Bestånden på Stillahavssidan, som tidigare räknades in, hör nu till *Phyllobates vittatus*. Arten finns i flera skyddade områden.

> **Naturlig utbredning:** Nicaragua, Costa Rica och Panama.

LIVSMILJÖ

Phyllobates lugubris lever i fuktig låglandsregnskog och i skogskanten på de lägsta bergssluttningarna, upp till omkring 600 m. Den förekommer också i sekundärskog och på plantager. Grodan är dagaktiv och lever på marken i lövlagret. De vuxna ses ofta vid steniga sträckor av skogens vattendrag, där hanarna sitter gömda bland växter och kallar. I Bocas del Toro lever den sida vid sida med *Oophaga pumilio* och den pytteliten *Andinobates claudiae*.

Klimatet är varmt och fuktigt hela året utan någon sval period, och dagen är omkring 12 timmar lång året runt.

Hoten är förlust av skog, föroreningar och olaglig insamling. Svampen *Batrachochytrium dendrobatidis* har påvisats hos museidjur, men betydelsen för de vilda bestånden är okänd.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Phyllobates lugubris*. Den närmaste släktingen, *Phyllobates vittatus*, är betydligt bättre känd i fångenskap och lever i samma slags skog på Costa Ricas Stillahavssida, så siffrorna här är lånade från den. *Oophaga pumilio* och *Dendrobates auratus* lever i samma skogar som *P. lugubris* och har liknande krav.

Två eller tre djur behöver ett terrarium på minst 60 × 45 × 45 cm. Grodan håller sig på marken, så golvytan räknas mer än höjden. Botten byggs upp med ett dräneringslager av lecakulor, ett nät eller en fiberduk över och ett fuktigt, dränerande jordlager med ett tunt lager mossa och ett tjockt lager löv. Djuren behöver många gömställen: korkrör, halva kokosskal, rötter och tät bottenplantering. En bakgrund av kokosfiber eller kork med mossa ger extra yta.

Hoppstjärtar och gråsuggor i botten äter rester och mögel. Ventilationen ska ge lite luftväxling utan att torka ut terrariet. Håll inte arten tillsammans med *P. vittatus*, eftersom de två arterna kan korsa sig.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

Dagstemperaturen ska vara 21-25 °C och natten 18-21 °C, som för *Phyllobates vittatus*. Pilgiftsgrodor är mycket känsliga för värme: över 27 °C bör undvikas, och flera timmar vid omkring 29 °C kan vara dödligt. Terrariet får därför inte stå i sol eller nära en värmekälla, och ljuset får inte värma upp det.

Det finns ingen vinterdvala, och arten ska inte ha någon sval period. En liten sänkning på natten räcker. Mät temperaturen med en digital termometer nere vid botten, där grodorna håller till.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara 80-100 %, och jorden och lövlagret ska alltid vara fuktiga. Spraya terrariet grundligt 1-2 gånger om dagen med regnvatten, osmosvatten eller avklorerat vatten, eller använd ett regn- eller dimsystem. Ytan får torka något under dagen, så att luften inte blir stillastående.

Blir det för torrt söker sig grodorna in i gömställen och blir mindre aktiva, och de kan torka ut. Ventilationen är viktig, eftersom stillastående, mättad luft ger mögel och bakterietillväxt. Växterna och ett tjockt lövlager håller fukten längst.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

De vuxna grodorna dricker inte, utan tar upp vatten genom huden, och en låg vattenskål med 1-3 cm vatten räcker. *Phyllobates vittatus* uppskattar en liten vattenyta, och i naturen bärs grodynglen till vattendrag. Använd en platt skål med en ramp av sten, så att djuren lätt tar sig upp. Byt vattnet varannan dag.

Vattnet ska vara regnvatten, osmosvatten eller avklorerat kranvatten; groddjur tar upp ämnen genom huden, så undvik klor och tvål. Grodyngel föds upp i små hinkar med samma slags vatten, utan filter och med täta vattenbyten.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

LJUS OCH UVB

Arten lever på skogsbotten, där ljuset är dämpat, och UVB är inte dokumenterat som nödvändigt. En svag UVB-lampa i Ferguson-zon 1 är valfri; ge då alltid skugga. Ljuset ska framför allt ge växterna nog för att växa: LED eller T5 i 10-12 timmar om dagen.

Ljuset får inte värma upp terrariet. Belysningen ska vara jämn, utan starka fläckar, så att grodorna alltid kan söka sig in i skugga.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Phyllobates lugubris äter i naturen mest myror och kvalster. I terrariet ges små leddjur: vinglösa bananflugor (*Drosophila melanogaster*), hoppstjärtar, små gråsuggor och nykläckta syrsor. Bytet ska vara under 3 mm långt.

Utfodra vuxna grodor varannan dag med så mycket att allt är uppätet inom ett par timmar. Pudra alla foderdjur med ett vitamin- och mineraltillskott. Hoppstjärtar och bananflugor kan hållas i egna kulturer så att det alltid finns foder.

De nyförvandlade ungarna ska få de minsta hoppstjärtarna och bananflugorna.

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är dagaktiv och lever gömd bland löv och växter. Hanarna kallar från gömda platser och försvarar sitt revir mot andra hanar, så flera hanar i samma terrarium kan ge stress. Ett par eller en liten grupp med fler honor än hanar är den säkraste hållningsformen; *Phyllobates vittatus* klarar sig bra både i par och grupper.

Grodorna ska inte hanteras, utom när de flyttas. Huden är ömtålig, och tvål och kräm på händerna kan skada dem. Ska ett djur flyttas, använd en fuktig plastbehållare. Arten är ofta skygg i början och visar sig först när den känner sig trygg.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna är 19-21 mm och honorna 21-24 mm, så honan är störst och har en rundare kropp. Bara hanen kallar. Åldern vid könsmognad är inte dokumenterad; *Phyllobates vittatus* blir könsmogen vid 8-10 månader. Ett par får man lättast genom att låta flera ungar växa upp tillsammans.

PARNING

Hanen hittar en gömd plats, ofta bland växter nära vatten, och kallar på honan därifrån. Parningen sker på land i ett gömställe. Hur parningen sätts igång i terrariet är inte dokumenterat för arten; ett fast gömställe, ro och stabil fukt är den bästa ramen, och regn eller kraftig sprayning kan sätta fart på kallet.

Flytta inte djuren mer än nödvändigt. Ge paret ett fast gömställe med dämpat ljus och ett område med fuktigt löv.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger äggen på torrt löv. Antalet ägg är inte dokumenterat för arten; siffran i rutan, 7-21 ägg, är lånad från *Phyllobates vittatus* och ligger sannolikt i överkant för den mindre *P. lugubris*. Hanen vaktar äggen och håller dem fuktiga genom att sitta på dem och avge vatten från kroppen.

När äggen kläcks bär hanen grodynglen på ryggen till vattendrag. I terrariet ska det finnas en liten vattenskål där de kan sättas av, eller så kan äggen tas ut och grodynglen födas upp var för sig i små hinkar. De utfodras med fint grodyngelfoder i små portioner, och vattnet byts regelbundet.

METAMORFOS

Kläcktiden är inte dokumenterad. Larvtiden är inte heller känd för arten; rutan anger 45-80 dagar, lånat från *Phyllobates vittatus*.

När frambenen kommer fram slutar grodynglet att äta. Sänk vattennivån till 1-2 cm, eller lägg stenar, bark och fuktig mossa vid kanten, så att den lilla grodan lätt kan krypa upp. Den lever på svansen tills den har dragits in och söker sig sedan in i lövet.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyförvandlade ungarna är små och ska föds upp i en liten behållare med fuktig botten, mossa och många gömslen. De ska få de minsta hoppstjärtarna och vinglösa bananflugor varje dag, pudrade med kalk och vitaminer.

Ungarna är sårbara de första månaderna. När de äter bra och har vuxit tydligt kan de flyttas till ett större terrarium. Håll fukt och temperatur stabila och undvik att flytta dem för ofta.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

Hälsa och vanliga misstag

Inga sjukdomar är dokumenterade särskilt för arten. De typiska problemen för pilgiftsgrodor är:

- För torr luft eller för varmt terrarium, vilket ger uttorkning och stress. Håll luftfuktigheten på 80-100 % och dagstemperaturen under 25 °C.
- Brist på kalk och vitaminer, vilket ger svaga och förkrympta ben. Pudra fodret med tillskott.
- Svampinfektion från *Batrachochytrium dendrobatidis*, som fäster i huden. Tecknen är slöhet, aptitförlust och att huden fjällar.
- Parasiter och bakterier om terrariet är smutsigt och stillastående.

Sök en veterinär med kunskap om groddjur om grodan är slö, avmagrad eller har sår eller svullnader.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.